

TALEPAPIR

”Det talte ord gælder”

Spørgsmål

BB

Mener ministeren, at det er samfundsøkonomisk optimalt at udtage 38.000 hektar kulstofrige lavbundsjord, selvom det er muligt at udtage meget større arealer? Større udtagning af lavbundsjord giver et større bidrag til at nå målet om en reduktion af drivhusgasser i 2030 med 70 pct. i forhold til niveauet i 1990, jf. ”Politisk forståelse mellem Socialdemokratiet, Radikale Venstre, SF og Enhedslisten: Retfærdig retning for Danmark”, juni 2019

BC

Vil ministeren redegøre for, hvorfor ministeren kalder udtagning af 38.000 hektar kulstofrige lavbundsjord for et teknisk potentiale, når det er muligt at tage betydeligt større arealer ud?

Svar

Jeg vil gerne sige tak til Rasmus Nordqvist og Signe Munk for at stille to meget relevante spørgsmål.

Jeg vil gerne starte med at slå fast, så der ikke er nogen som helst tvivl om det: regeringen vil jo hellere end gerne udtage så meget lavbundsjord som overhovedet muligt. Det vi kommenterer på det er, hvad tænker vi er realistisk.

Der er jeg rigtig glad for i dag, hvor vi jo har fremlagt vores udspil, at kunne gå i dybden med, hvilke overvejelser der ligger bag.

Vi har jo netop i dag præsenteret vores udspil, hvor vi lægger op til en historisk stor reduktion af CO₂ på 7,1 mio ton i 2030. Kommer vi i mål med vores samlede pakke, taler vi altså om en halvering af CO₂-udslippet i landbruget. Så det er virkelig noget der batter, og der er ikke mange andre lande, der kan følge med her.

I vores plan foreslår vi at vådgøre eller braklægge omkring 88.500 hektar landbrugsjord. Det glæder jeg mig til at diskutere med jer i de kommende forhandlinger.

I regeringen deler vi visionerne om at få vådlagt så meget lavbundsjord som muligt. Men som ministerium er vi nødt til at tage højde for de praktiske barrierer, der er ude i virkeligheden.

Vi har jo alle hørt på de tekniske gennemgange, hvor meget kaffe der skal drikkes for at få enderne til at mødes. Og jeg har f.eks. selv besøgt naturgenopretningsprojektet ved Søborg Sø, hvor den venlige landmand, Kaare Larsen, der i øvrigt har gået i folkeskoleklasse med Lars Løkke, kan fortælle, at de har været i gang siden kommunalvalget i 1993. Er det lykkedes dem endnu? Nej, de er stadig i gang. De har sådan set arbejdet de seneste mange år med det her projekt. De er meget ihærdige, de er meget begejstrede, de

vil det her. Den samme energi lyser ud af øjnene på Kaare Larsen, mange år efter, selvom han har været i gang siden kommunalvalget i 1993. Det fortæller lidt om, hvor svært det er.

Den gamle lavbundsordning har siden 2014 udtaget omtrent 1.500 hektar lavbundsjord. Nu taler SF om, at vi kan lige tage 100.000 hektar ud, og Klimarådet taler om over 170.000 hektar. Det der er lykkedes ind til nu, er 1.500 hektar.

Det vidner både om, at udtagning tager tid, og at processen er kompliceret. Men vi er nu på vej op i en langt større skala. Og det ser ud til, at der er rigtig fin efterspørgsel på vores to nye lavbundsordninger. Der er tale om Miljøministeriets Klima-Lavbundsordning og Naturstyrelsens ordning.

Regeringen ønsker at udtage så meget som realistisk muligt. Det er derfor, vi taler om et ”her og nu” potentiale. Det er vejledende, fordi potentialet ikke

kan defineres helt præcist, og fordi vi tager højde for virkeligheden. Samtidig skal forskning gøre os klogere på, hvad der skal til for at udtage endnu mere. Vi vil det her, men vi forsøger at skabe et vidensgrundlag til det.

Jeg vil derfor gerne slå fast, at regeringen fører en ansvarlig og ambitiøs klimapolitik – også hvad angår udtagning af lavbundsjord.

Siden regeringen trådte til, har vi blandt andet sammen med SF afsat over 2,6 mia. kr., som skal bruges til at udtage op imod 20.000 hektar landbrugsjord frem mod 2030.

Vi har i den forbindelse også lanceret nye måder at udtage lavbundsjorder på.

Derudover har vi igangsat forskningsprojekter, som skal hjælpe os med at komme i mål.

Jeg vil gerne sikre mig, at vi har en fælles forståelse om udtagning af lavbundsjord i denne sammenhæng. Derfor tillader jeg mig at fremhæve følgende:

Når vi taler om udtagning af 38.000 hektar, så taler vi om genetablering af varige vådområder på lavbundsjorder og *ikke* om braklægning.

Det er ikke nok at standse landbrugsdriften, hvis drivhusgasudledningerne skal bremses.

Vandstanden på lavbundsjorden skal hæves.

Københavns Universitet har i øvrigt vurderet, at det netop er vådgøringen, der gør, at tiltaget står stærkt samfundsøkonomisk.

Klimaeffekten kan være op mod 10-15 gange større, når vi vådgør arealerne.

I det lys må jeg konstatere, at det på kort sigt ikke ser ud til at være muligt at vådlægge meget større

arealer end ca. 38.000 hektar lavbundsjorder i store projekter.

Ved vores tekniske gennemgange har Aarhus Universitet også givet udtryk for, at forskere er enige i den vurdering.

Det betyder jo ikke, at vi ikke kan gøre yderligere. Regeringen foreslår med vores udspil, at vi vådlægger alle 38.000 hektar lavbundsjorder. Det kræver, at vi inddrager omkringliggende randarealer. Det er vurderingen, at det kræver vådgøring af i alt ca. 50.500 hektar landbrugsjorder.

Derudover vil vi med brak forberede yderligere 38.000 hektar til senere vådgøring. På den måde når vi op på 88.500 hektar.

Det betyder, at vi er på vej op i et helt andet gear, end vi har været tidligere.

Vi er også i gang med at afprøve nye ordninger til udtagning, og de første erfaringer er gode – der ser ud til at være god efterspørgsel efter dem.

De 38.000 hektar handler ikke primært om, hvor vidt det vil være samfundsøkonomisk optimalt at udtage mere lavbundsjord. Det handler om, hvad der fagligt vurderes at være muligt at udtage og vådgøre på nuværende tidspunkt. Det var også noget af det, der kom frem ved vores tekniske gennemgange, hvor det stod ret tydeligt, hvilke barrierer der kan stå i vejen.

Grundlæggende set skal udtagningen ske på de arealer, hvor klimaeffekten er størst.

Erfaringen viser også, at store sammenhængende områder med lavbundsjord er de bedst egnede.

En stor del af lavbundsjorderne ligger spredt i landskabet i små isolerede områder, og det er

vurderingen, at vi her ikke får meget valuta for pengene. Nogle arealer ligger måske højt eller er allerede delvist oversvømmede.

Det umiddelbare potentiale for vådlægning skal især findes på store, sammenhængende og veldrænedede arealer. Potentialet kan vise sig større i fremtiden. Det sidste punktum er ikke sat endnu.

Sagt med Klimarådets ord, er "*udtagning af lavbundsjord er en kompleks affære*".

Udtagning af lavbundsjord vil i nogle tilfælde kunne skabe problemer for vandmiljøet andre steder, forringe tilstanden på beskyttet natur og oversvømme naboarealer.

Vi skal selvfølgelig ikke skabe miljø- og naturproblemer, når vi løser et klimaproblem. Vi skal også undgå at oversvømme mere god landbrugsjord end nødvendigt.

Erfaringerne har desuden vist, at kun ca. 20 procent af de projekter, der igangsættes med en forundersøgelse, faktisk kan gennemføres. Det skyldes blandt andet risiko for negativ påvirkning af vandmiljøet, naturen, naboarealer eller på grund af lodsejermodstand.

Det er min ambition, at flere projekter skal kunne gennemføres.

Vi ser derfor løbende på, hvordan vores støtteordninger kan udvikles, og barrierer kan fjernes. Så vi lettere og hurtigere kan udtage flere lavbundsjorder. Det har vi som sagt allerede taget fat på. Og de første gode erfaringer er på vej.

Inden 2023 vil vi have en bedre viden om, hvilke arealer der kan udtages med god klima-, miljø- og natureffekt, og hvordan vi kan overkomme barrierer.

Ny og bedre viden om arealernes tilstand, nye ordninger og tiltag, som kan afhjælpe barrierer, kan meget vel betyde, at potentialet reelt er større. Det vil jeg naturligvis arbejde målrettet for.

Slutteligt vil jeg gentage, at vådgøring af 38.000 hektar lavbundsjord *ER* en ambitiøs målsætning i forhold til, hvor vi står nu. Hvis den målsætning skal indfries, kræver det bl.a., at den enkelte landmand har den nødvendige vilje til at gøre en indsats. Det er regeringens klare indtryk, at den vilje findes. Og udtagningen skal ske på rimelige vilkår.

Nutidens landmænd skal ikke bøde for fortidens synder. Derfor skal indsatsen gennemføres i et samarbejde med landmændene, og landbrugernes tab skal selvfølgelig kompenseres. Omvendt forventer jeg også, at landbrugerne gerne vil indgå i

de frivillige ordninger og dermed bidrage til at nå klima- og vandmiljømålene.

Noget af det vigtigste er, at vi nu kommer i gang med den praktiske indsats sammen, så vi kan få flest mulige lavbundsjorder vådgjort.

Jeg ser frem til at drøfte, hvordan vi bedst muligt kommer i mål ved de kommende forhandlinger. Det bliver vigtige og helt afgørende forhandlinger, hvor der er brug for, at Danmark står sammen og er ambitiøse på landbrugets, klimaets og miljøets vegne.